

Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019

2019 dccc 4

RHAN 2

DEHONGLI A GWEITHREDU DEDDFWRIAETH CYMRU

Cymhwyso'r Rhan a'i heffaith

3 Deddfwriaeth y mae'r Rhan hon yn gymwys iddi

- (1) Mae'r Rhan hon yn gymwys i—
 - (a) y Ddeddf hon;
 - (b) Deddfau'r Cynulliad sy'n cael y Cydsyniad Brenhinol ar y diwrnod y daw'r Rhan hon i rym yn llawn neu ar ôl y diwrnod y daw'r Rhan hon i rym yn llawn;
 - (c) is-offerynnau Cymreig a wneir ar y diwrnod hwnnw neu ar ôl y diwrnod hwnnw.
- (2) Ystyr "is-offeryn Cymreig" yw offeryn (pa un a yw'r offeryn hwnnw yn offeryn statudol ai peidio) nad yw ond yn cynnwys un neu ddau o'r canlynol—
 - (a) is-ddeddfwriaeth a wneir o dan Ddeddf Cynulliad neu Fesur Cynulliad, pa un ai gan Weinidogion Cymru neu gan unrhyw berson arall;
 - (b) is-ddeddfwriaeth—
 - (i) a wneir o dan Ddeddf gan Senedd y Deyrnas Unedig neu ddeddfwriaeth uniongyrchol UE a ddargedwir,
 - (ii) nas gwneir ond gan Weinidogion Cymru neu unrhyw awdurdod Cymreig datganoledig arall (o fewn yr ystyr a roddir i "devolved Welsh authority" gan adran 157A o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006](#) (p. 32)), a
 - (iii) nad yw ond yn gymwys o ran Cymru.
- (3) Mae cyfeiriadau yng ngweddill y Rhan hon at Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig (oni ddarperir fel arall) yn gyfeiriadau at Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig y mae'r Rhan hon yn gymwys iddi neu iddo yn rhinwedd is-adran (1).

4 Effaith darpariaethau'r Rhan hon

- Pan fo'r Rhan hon yn gymwys i Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, mae'r darpariaethau yn y Rhan hon yn cael effaith mewn perthynas â'r Ddeddf honno neu'r offeryn hwnnw, ac eithrio i'r graddau—
 - y mae darpariaeth ddatganedig yn cael ei gwneud i'r gwrthwyneb, neu
 - y mae'r cyd-destun yn mynnu fel arall.
- Nid yw'r eithriad yn is-adran (1) yn gymwys i adran 5 (statws cyfartal testunau deddfwriaeth ddwyieithog).
- Nid yw paragraff (b) o'r eithriad hwnnw yn gymwys i—
 - adran 10 (cyfeiriadau at amser o'r dydd);
 - adran 28 (cymhwyso deddfwriaeth Cymru i'r Goron);
 - adran 33 (nid yw diddymiaid na dirymiaid yn adfer cyfraith a ddiddymwyd, a ddirymwyd neu a ddilëwyd eisoes).

Deddfwriaeth ddwyieithog Cymru

5 Statws cyfartal y testunau Cymraeg a Saesneg

- Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Deddf Cynulliad yn cael ei deddfu, neu pan fo is-offeryn Cymreig yn cael ei wneud, yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- Mae i'r testun Cymraeg a'r testun Saesneg statws cyfartal at bob diben.

Ystyr geiriau ac ymadroddion a ddefnyddir yn neddfwriaeth Cymru

6 Diffiniadau o eiriau ac ymadroddion

- Mae geiriau ac ymadroddion a restrir yn y Tabl yn Atodlen 1 i'w dehongli yn unol â'r Tabl hwnnw pan fônt yn ymddangos mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig.
- Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddiwygio Atodlen 1 er mwyn—
 - mewnosod diffiniadau newydd o eiriau neu ymadroddion;
 - dileu diffiniadau o eiriau neu ymadroddion;
 - diwygio diffiniadau o eiriau neu ymadroddion.
- Caiff rheoliadau o dan is-adran (2) wneud darpariaeth atodol, darpariaeth gysylltiedig, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth ddarfodol, darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed, a gaiff gynnwys darpariaeth sy'n diwygio, yn diddymu, yn dirymu neu'n addasu fel arall unrhyw ddeddfiad (pryd bynnag y'i deddfir neu y'i gwneir).

7 Mae geiriau yn y ffurf unigol yn cynnwys y ffurf luosog ac fel arall

Mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig—

- mae geiriau yn y ffurf unigol yn cynnwys y ffurf luosog;
- mae geiriau yn y ffurf luosog yn cynnwys y ffurf unigol.

8 Nid yw geiriau sy'n dynodi rhywedd yn gyfyngedig i'r rhywedd hwnnw

Mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, nid yw geiriau sy'n dynodi personau o rywedd penodol i'w darllen fel pe baent yn gyfyngedig i bersonau o'r rhywedd hwnnw.

9 Amrywio geiriau ac ymadroddion oherwydd gramadeg etc.

Pan fo deddfiad yn rhoi ystyr i air neu ymadrodd mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, mae rhannau ymadrodd eraill a ffurfiau neu oleddfiadau gramadegol ar y gair neu'r ymadrodd i'w dehongli yn unol â'r ystyr hwnnw.

10 Cyfeiriadau at amser o'r dydd

Mae cyfeiriad at amser o'r dydd mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn gyfeiriad at amser safonol Greenwich; ond mae hyn yn ddarostyngedig i adran 3 o [Ddeddf Amser Haf 1972 \(p. 6\)](#) (pwyntiau o amser yn ystod amser haf).

11 Cyfeiriadau at y Sofren

Mae cyfeiriad at y Sofren mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig i'w ddarllen fel cyfeiriad at y Sofren ar y pryd.

12 Mesur pellter

Mae cyfeiriad at bellter mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn gyfeiriad at y pellter hwnnw wedi ei fesur mewn llinell syth ar blân llorweddol.

Cyflwyno dogfennau drwy'r post neu'n electronig

13 Cyflwyno dogfennau drwy'r post neu'n electronig

- Pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn awdurdodi person ("A") neu'n ei gwneud yn ofynnol i A gyflwyno dogfen drwy'r post i berson arall ("B"), mae A yn cyflwyno'r ddogfen os yw A yn cyfeirio'n briodol lythyr sy'n cynnwys y ddogfen, yn talu ymlaen llaw am ei bostio, ac yn ei bostio at B.
- Pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn awdurdodi person ("A") neu'n ei gwneud yn ofynnol i A gyflwyno dogfen i berson arall ("B") yn electronig, mae A yn cyflwyno'r ddogfen—
 - os yw A yn cyfeirio'n briodol gyfathrebiad electronig sy'n ffurfio'r ddogfen neu'n cynnwys y ddogfen, neu y mae'r ddogfen ynghlwm wrtho, ac yn ei anfon at B, a
 - os yw'r ddogfen yn cael ei hanfon ar ffurf electronig y gall B ei chyrru a'i chadw.
- Mae'r adran hon yn gymwys pa un a yw'r Ddeddf Cynulliad neu'r is-offeryn Cymreig yn defnyddio'r gair "cyflwyno" neu unrhyw ymadrodd arall (megis "anfon" neu "rhoi") i gyfeirio at gyflwyno'r ddogfen.

14 Y diwrnod pan fernir bod dogfen wedi ei chyflwyno

Pan fo dogfen yn cael ei chyflwyno drwy'r post neu'n electronig o dan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, bernir bod y ddogfen wedi ei chyflwyno, oni phrofir i'r gwrthwyneb—

- yn achos dogfen a gyflwynir drwy'r post, ar y diwrnod y byddai'r llythyr sy'n cynnwys y ddogfen yn cyrraedd yn nhrefn arferol y post;
- yn achos dogfen a gyflwynir yn electronig, ar y diwrnod yr anfonir y cyfathrebiad electronig.

Pwerau a dyletswyddau

15 Parhad pwerau a dyletswyddau

- Caniateir arfer pŵer a roddir gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig ar fwy nag un achlysur.
- Mae dyletswydd a osodir gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn ddyletswydd barhaus a rhaid ei chyflawni yn ôl y gofyn.
- Pan roddir pŵer gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig i ddeiliad swydd neu pan osodir dyletswydd ar ddeiliad swydd gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, mae i'w arfer neu i'w harfer gan ddeiliad y swydd ar y pryd.

16 Arfer pŵer neu ddyletswydd nad yw mewn grym

- Mae'r adran hon yn gymwys pan fo pŵer neu ddyletswydd yn cael ei roi neu ei gosod—
 - gan ddarpariaeth mewn Deddf Cynulliad a ddaw i rym—
 - ac eithrio drwy orchymyn neu reoliadau, a
 - mwy nag un diwrnod ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol, neu
 - gan ddarpariaeth mewn is-offeryn Cymreig na ddaw i rym unwaith y caiff yr offeryn ei wneud.
- Caniateir arfer y pŵer neu'r ddyletswydd (a chaiff unrhyw offeryn a wneir o dan y pŵer neu'r ddyletswydd ddod i rym) yn ystod y cyfnod—
 - sy'n dechrau pan gaiff y Ddeddf Cynulliad y Cydsyniad Brenhinol neu pan wneir yr is-offeryn Cymreig, a
 - sy'n gorffen pan ddaw'r ddarpariaeth sy'n rhoi'r pŵer neu'n gosod y ddyletswydd i rym.
- Ond yn ystod y cyfnod hwnnw ni chaniateir arfer y pŵer neu'r ddyletswydd ond i'r graddau y mae'n angenrheidiol neu'n hwylus at ddiben rhoi effaith lawn—
 - i'r Ddeddf Cynulliad neu i'r is-offeryn Cymreig sy'n rhoi'r pŵer neu'n gosod y ddyletswydd, neu
 - i ddarpariaeth yn y Ddeddf honno neu'r offeryn hwnnw, ar yr adeg neu ar ôl yr adeg y daw'r Ddeddf, yr offeryn neu'r ddarpariaeth i rym.
- Pan fo ddarpariaeth mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig nad yw mewn grym—

- (a) yn gysylltiedig â phŵer neu ddyletswydd, neu'n atodol i bŵer neu ddyletswydd, a arferir yn unol â'r adran hon, a
 - (b) yn dod i rym ac eithrio drwy orchymyn neu reoliadau, mae'r ddarpariaeth honno i'w thrin fel pe bai mewn grym i'r graddau y mae'n angenrheidiol i arfer y pŵer neu'r ddyletswydd yn unol â'r adran hon.
- (5) Mae arfer pŵer neu ddyletswydd yn unol â'r adran hon yn ddarostyngedig i unrhyw amodau neu gyfyngiadau a osodir gan y Ddeddf Cynulliad neu'r is-offeryn Cymreig sy'n rhoi'r pŵer neu'n gosod y ddyletswydd (pa un a yw'r ddarpariaeth sy'n gosod yr amod neu'r cyfyngiad mewn grym ai peidio).

17 Cynnwys darpariaethau machlud a darpariaethau adolygu mewn is-ddeddfwriaeth

- (1) Caniateir arfer pŵer neu ddyletswydd i wneud is-ddeddfwriaeth a roddir neu a osodir gan Ddeddf Cynulliad fel bod yr is-ddeddfwriaeth yn cynnwys darpariaeth adolygu neu ddarpariaeth fachlud (neu'r ddwy).
- (2) Yn yr adran hon—
 - (a) ystyr “darpariaeth adolygu” yw darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person a wnaeth yr is-ddeddfwriaeth adolygu effeithiolrwydd y ddeddfwriaeth honno, neu effeithiolrwydd unrhyw is-offeryn Cymreig y mae'n ei ddiwygio, o fewn cyfnod penodedig neu ar ddiwedd cyfnod penodedig;
 - (b) ystyr “darpariaeth fachlud” yw darpariaeth i'r is-ddeddfwriaeth, neu unrhyw is-offeryn Cymreig y mae'n ei ddiwygio, beidio â chael effaith ar ddiwedd diwrnod penodedig neu gyfnod penodedig;
 - (c) ystyr “penodedig” yw wedi ei bennu yn yr is-ddeddfwriaeth.
- (3) Caiff darpariaeth adolygu, ymhlith pethau eraill, wneud adolygiad yn ofynnol i ystyried a yw amcanion yr is-ddeddfwriaeth y mae'n gymwys iddi yn dal i fod yn briodol ac, os felly, a ellid eu cyflawni mewn ffordd arall.
- (4) Caiff yr is-ddeddfwriaeth sy'n cynnwys y ddarpariaeth adolygu neu'r ddarpariaeth fachlud ddarparu i'r ddarpariaeth fod yn gymwys yn gyffredinol neu'n unig mewn perthynas â darpariaethau penodedig yr is-ddeddfwriaeth neu achosion neu amgylchiadau penodedig.
- (5) Caniateir arfer y pŵer i wneud y ddarpariaeth adolygu neu'r ddarpariaeth fachlud i wneud darpariaeth atodol, darpariaeth gysylltiedig, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth ddarfodol, darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed mewn cysylltiad â'r ddarpariaeth adolygu neu'r ddarpariaeth fachlud.

18 Dirymu, diwygio ac ailddeddfu is-ddeddfwriaeth

- (1) Caniateir arfer pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth a roddir gan Ddeddf Cynulliad i ddiwygio, dirymu neu ailddeddfu unrhyw is-ddeddfwriaeth a wneir o dan y pŵer.
- (2) Mae dyletswydd i wneud is-ddeddfwriaeth a osodir gan Ddeddf Cynulliad yn cynnwys pŵer (sy'n arferadwy yn yr un ffordd ac yn ddarostyngedig i'r un amodau neu gyfyngiadau â'r ddyletswydd) y caniateir ei arfer i ddiwygio, dirymu a disodli, neu ailddeddfu unrhyw is-ddeddfwriaeth a wneir o dan y ddyletswydd (neu o dan y pŵer a ddarperir gan yr is-adran hon).

19 Diwygio is-ddeddfwriaeth gan Ddeddf Cynulliad

Nid yw diwygio na dirymu is-ddeddfwriaeth gan Ddeddf Cynulliad yn cyfyngu nac yn effeithio fel arall ar y pŵer neu'r ddyletswydd y gwnaed yr is-ddeddfwriaeth odano neu odani.

20 Amrywio cyfarwyddydau a'u tynnu'n ôl

- (1) Caniateir arfer pŵer a roddir gan Ddeddf Cynulliad neu gan is-offeryn Cymreig i roi cyfarwyddydau i amrywio unrhyw gyfarwyddydau neu dynnu'n ôl unrhyw gyfarwyddydau a roddir o dan y pŵer.
- (2) Mae dyletswydd i roi cyfarwyddydau a osodir gan Ddeddf Cynulliad neu gan is-offeryn Cymreig yn cynnwys pŵer (sy'n arferadwy yn yr un ffordd ac yn ddarostyngedig i'r un amodau neu gyfyngiadau â'r ddyletswydd) i amrywio, neu dynnu'n ôl a disodli, unrhyw gyfarwyddydau a roddir o dan y ddyletswydd.

Cyfeiriadau yn neddfwriaeth Cymru at ddeddfwriaeth a dogfennau eraill

21 Cyfeiriadau at raniadau o ddeddfiadau, offerynnau a dogfennau

- (1) Pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig—
 - (a) yn disgrifio rhaniad o unrhyw ddeddfiad, offeryn neu ddogfen neu'n cyfeirio at raniad o unrhyw ddeddfiad, offeryn neu ddogfen, a
 - (b) yn gwneud hynny drwy gyfeirio at eiriau, adrannau neu rannau eraill y mae'r rhaniad yn ymestyn oddi wrthynt neu atynt (neu oddi wrthynt ac atynt), mae'r rhaniad yn cynnwys y geiriau, yr adrannau neu'r rhannau eraill y cyfeirir atynt.
- (2) Yn is-adran (1), mae "deddfiad" yn cynnwys deddfiad sy'n un o'r canlynol neu sydd wedi ei gynnwys mewn un o'r canlynol—
 - (a) Deddf gan Senedd yr Alban;
 - (b) deddfwriaeth Gogledd Iwerddon (o fewn yr ystyr a roddir i "Northern Ireland legislation" gan adran 24(5) o [Ddeddf Dehongli 1978 \(p. 30\)](#));
 - (c) offeryn a wneir o dan ddeddfwriaeth a grybwyllir ym mharagraff (a) neu (b).

22 Argraffiadau o Ddeddfau'r Cynulliad neu o Fesurau'r Cynulliad y cyfeirir atynt

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn cyfeirio at Ddeddf Cynulliad (gan gynnwys Deddf Cynulliad nad yw'r Rhan hon yn gymwys iddi) neu Fesur Cynulliad.
- (2) Mae'r cyfeiriad yn gyfeiriad at y copi ardystiedig o'r Ddeddf, neu'r Mesur fel y'i cymeradwywyd, a gyhoeddir—
 - (a) gan Argraffydd y Frenhines, neu
 - (b) o dan oruchwyliaeth neu awdurdod Llyfrfa Ei Mawrhydi.

23 Argraffiadau o Ddeddfau gan Senedd y Deyrnas Unedig y cyfeirir atynt

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn cyfeirio at Ddeddf gan Senedd y Deyrnas Unedig (pa un yn ôl ei henw byr ynteu yn ôl blwyddyn, statud, sesiwn neu bennod).

- (2) Mae'r cyfeiriad yn gyfeiriad at y Ddeddf fel y'i deddfwyd a gyhoeddir—
 - (a) gan Argraffydd y Frenhines, neu
 - (b) o dan oruchwyliaeth neu awdurdod Llyfrfa Ei Mawrhydi.
- (3) Ond—
 - (a) pan fo'r cyfeiriad yn gyfeiriad at Ddeddf sydd wedi ei chynnwys mewn argraffiad diwygiedig o'r statudau a argreffir drwy awdurdod, mae'r cyfeiriad yn gyfeiriad at yr argraffiad hwnnw;
 - (b) pan na fo paragraff (a) yn gymwys a phan fo'r cyfeiriad yn gyfeiriad at Ddeddf sydd wedi ei chynnwys yn yr argraffiad a luniwyd o dan gyfarwyddyd y Comisiwn Cofnodion, mae'r cyfeiriad yn gyfeiriad at yr argraffiad hwnnw.

24 Cyfeiriadau at ddeddfwriaeth uniongyrchol UE a ddargedwir mewn cyfraith ddomestig ar ôl ymadael â'r UE

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo—
 - (a) Deddf Cynulliad yn cael y Cydsyniad Brenhinol, neu is-offeryn Cymreig yn cael ei wneud, ar neu ar ôl y diwrnod ymadael, a
 - (b) y Ddeddf neu'r offeryn yn cyfeirio at unrhyw reoliad gan yr UE, penderfyniad gan yr UE, deddfwriaeth drydyddol gan yr UE neu ddarpariaeth yng nghytundeb yr AEE sy'n ffurfio rhan o gyfraith ddomestig yn rhinwedd adran 3 o [Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd \(Ymadael\) 2018](#) (p. 16) (cynnwys deddfwriaeth uniongyrchol UE).
- (2) Mae'r cyfeiriad yn gyfeiriad at reoliad gan yr UE, penderfyniad gan yr UE, deddfwriaeth drydyddol gan yr UE neu ddarpariaeth yng nghytundeb yr AEE fel y mae'n ffurfio rhan o gyfraith ddomestig (ac nid fel y mae'n ffurfio rhan o gyfraith yr UE).
- (3) Yn yr adran hon, mae i'r ymadroddion Cymraeg a ganlyn yr un ystyron ag a roddir i'r ymadroddion Saesneg cyfatebol yn adran 20(1) o [Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd \(Ymadael\) 2018](#)—
 - “cyfraith ddomestig” (“*domestic law*”);
 - “deddfwriaeth drydyddol gan yr UE” (“*EU tertiary legislation*”);
 - “penderfyniad gan yr UE” (“*EU decision*”);
 - “rheoliad gan yr UE” (“*EU regulation*”).

25 Mae cyfeiriadau at ddeddfiadau yn gyfeiriadau at ddeddfiadau fel y'u diwygiwyd

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys—
 - (a) pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn cyfeirio at ddeddfiad (“A”), a
 - (b) pan fo A yn cael ei ddiwygio, ei estyn neu ei gymhwyso gan ddeddfiad (“B”) ar unrhyw adeg (pa un ai cyn, ar neu ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf Cynulliad y Cydsyniad Brenhinol neu y caiff yr is-offeryn Cymreig ei wneud).
- (2) Mae'r cyfeiriad at A yn gyfeiriad at A fel y'i diwygiwyd, y'i hestynnwyd neu y'i cymhwyswyd gan B.
- (3) Nid oes dim yn adrannau 22 i 24 yn cyfyngu ar weithrediad yr adran hon.

- (4) Yn is-adran (1), mae “deddfiad” yn cynnwys deddfiad sy’n un o’r canlynol neu sydd wedi ei gynnwys mewn un o’r canlynol—
- (a) Deddf gan Senedd yr Alban;
 - (b) deddfwriaeth Gogledd Iwerddon (o fewn yr ystyr a roddir i “Northern Ireland legislation” gan adran 24(5) o [Ddeddf Dehongli 1978 \(p. 30\)](#));
 - (c) offeryn a wneir o dan ddeddfwriaeth a grybwyllir ym mharagraff (a) neu (b).

26 Cyfeiriadau at offerynnau’r UE

- (1) Mae’r adran hon yn gymwys—
- (a) pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn cyfeirio at offeryn UE (“A”), a
 - (b) pan fo A wedi cael ei ddiwygio, ei estyn neu ei gymhwyso gan offeryn arall gan yr UE (“B”) cyn y diwrnod y caiff y Ddeddf Cynulliad y Cydsyniad Brenhinol neu y caiff yr is-offeryn Cymreig ei wneud.
- (2) Mae’r cyfeiriad at A yn gyfeiriad at A fel y’i diwygiwyd, y’i hestynnwyd neu y’i cymhwyswyd gan B.
- (3) Gweler hefyd reoliad 2 o [Reoliadau Deddf yr Undeb Ewropeaidd \(Ymadael\) 2018 \(Addasiadau Canlyniadol a Diddymiadau a Dirymiadau\) \(Ymadael â’r UE\) 2019 \(O.S. 2019/628\)](#) ar gyfer darpariaeth am effaith cyfeiriadau penodol sy’n bodoli cyn y diwrnod ymadael ar y diwrnod ymadael neu ar ôl y diwrnod ymadael.

Dyblygu troseddau

27 Troseddau dyblyg

- (1) Pan fo gweithred neu anweithred yn drosedd o dan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig (“A”) a hefyd yn drosedd—
- (a) o dan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig ac eithrio A,
 - (b) yn ôl y gyfraith gyffredin, neu
 - (c) o dan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig ac eithrio A ac yn ôl y gyfraith gyffredin,
- mae person yn agored i’w erlyn a’i gosbi o dan y naill neu’r llall neu unrhyw un o’r Deddfau neu’r offerynnau hynny neu yn ôl y gyfraith gyffredin, ond ni ellir ei gosbi fwy nag unwaith am yr un drosedd.
- (2) Nid yw is-adran (1) yn gymwys os yw’r weithred neu’r anweithred hefyd yn drosedd o dan unrhyw ddeddfwriaeth y mae adran 18 o [Ddeddf Dehongli 1978 \(p. 30\)](#) yn gymwys iddi (ond mae’r adran honno yn gwneud darpariaeth gyfatebol mewn perthynas â gweithred neu anweithred o’r fath).

Cymhwyso i’r Goron

28 Cymhwyso deddfwriaeth Cymru i’r Goron

- (1) Mae Deddf Cynulliad yn rhwymo’r Goron.

- (2) Mae is-offeryn Cymreig yn rhwymo'r Goron i'r graddau y mae wedi ei wneud o dan ddeddfiad sy'n rhwymo'r Goron neu'n rhoi pŵer i wneud darpariaeth sy'n rhwymo'r Goron.
- (3) Nid yw Deddf Cynulliad nac is-offeryn Cymreig yn gwneud y Goron yn atebol o ran cyfraith trosedd, ond mae'n gymwys i bersonau sy'n gwasanaethu'r Goron fel y mae'n gymwys i bersonau eraill.

Deddfwriaeth yn dod i rym

29 Yr amser pan ddaw deddfwriaeth Cymru i rym

Pan fo—

- (a) Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, neu
 - (b) darpariaeth mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig,
- yn dod i rym ar ddiwrnod y darperir ar ei gyfer mewn deddfiad, daw'r Ddeddf, yr offeryn neu'r ddarpariaeth i rym ar ddechrau'r diwrnod hwnnw.

30 Y diwrnod y daw Deddf Cynulliad i rym

Pan na fo darpariaeth mewn deddfiad bod Deddf Cynulliad neu ddarpariaeth mewn Deddf Cynulliad yn dod i rym, daw'r Ddeddf neu'r ddarpariaeth i rym ar ddechrau'r diwrnod ar ôl y diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol.

31 Gorchmynion a rheoliadau sy'n dwyn Deddfau'r Cynulliad i rym

Pan fo Deddf Cynulliad yn darparu i orchymyn neu reoliadau benodi—

- (a) y diwrnod y daw'r Ddeddf i rym, neu
 - (b) y diwrnod y daw darpariaeth yn y Ddeddf i rym,
- caiff y gorchymyn neu'r rheoliadau benodi diwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol.

Diwygio, diddymu a dirymu deddfwriaeth

32 Diwygiadau a wneir i ddeddfwriaeth Cymru neu gan ddeddfwriaeth Cymru

- (1) Pan fo deddfiad yn diwygio Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig drwy fewnosod neu amnewid geiriau neu ddeunydd arall, mae'r geiriau neu'r deunydd yn cael effaith fel rhan o'r Ddeddf honno neu'r offeryn hwnnw.
- (2) Pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn diwygio deddfiad drwy fewnosod neu amnewid geiriau neu ddeunydd arall, mae'r geiriau neu'r deunydd yn cael effaith fel rhan o'r deddfiad hwnnw.
- (3) Gweler hefyd adran 23ZA o [Ddeddf Dehongli 1978 \(p. 30\)](#) ar gyfer darpariaeth ynghylch cymhwyso'r Ddeddf honno i ddeddfwriaeth uniongyrchol UE a ddargedwir sy'n cael ei diwygio gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig (neu gan ddeddfwriaeth benodol arall).

33 Nid yw diddymiaid na dirymiaid yn adfer cyfraith a ddiddymwyd, a ddirymwyd neu a ddilëwyd eisoes

Pan fo—

- Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn diddymu neu'n dirymu deddfiad ("A"), a
- A eisoes wedi diddymu neu ddirymu unrhyw ddeddfiad arall ("B") neu wedi dileu unrhyw rheol gyfreithiol arall ("C"),

nid yw diddymiad neu ddirymiad A yn adfer B neu C.

34 Arbedion cyffredinol mewn cysylltiad â diddymiaid a dirymiaid

- Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig yn diddymu neu'n dirymu deddfiad.
- Nid yw'r diddymiad neu'r dirymiad—
 - yn adfer unrhyw beth nad yw mewn grym neu mewn bod ar yr adeg pan yw'r diddymiad neu'r dirymiad yn cymryd effaith;
 - yn effeithio ar weithrediad blaenorol y deddfiad neu unrhyw beth a wneir neu a oddefir o dan y deddfiad.
- Nid yw'r diddymiad neu'r dirymiad ychwaith yn effeithio ar—
 - unrhyw hawl, braint, rhwymedigaeth neu atebolrwydd a geir, a gronnir neu yr eir iddi neu iddo o dan y deddfiad;
 - unrhyw gosb, fforffediad neu gosbedigaeth a osodir mewn cysylltiad ag unrhyw drosedd a gyflawnir o dan y deddfiad;
 - unrhyw ymchwiliad, achos cyfreithiol neu rwymedi mewn cysylltiad ag unrhyw hawl, braint, rhwymedigaeth, atebolrwydd, cosb, fforffediad neu gosbedigaeth o'r fath,

a chaniateir cychwyn, parhau neu orfodi unrhyw ymchwiliad, achos cyfreithiol neu rwymedi o'r fath, a gosod unrhyw gosb, fforffediad neu gosbedigaeth o'r fath, fel pe na bai'r diddymiad neu'r dirymiad wedi digwydd.

35 Effaith ailddeddfu

- Mae'r adran hon yn gymwys pan fo deddfiad ("A")—
 - yn cael ei ddiddymu neu ei ddirymu gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig, a
 - yn cael ei ailddeddfu (gydag addasiadau neu hebddynt) gan ddeddfiad ("B") sy'n Ddeddf Cynulliad neu'n is-offeryn Cymreig neu'n ddeddfiad sydd wedi ei gynnwys mewn Deddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig.
- Mae cyfeiriad at A mewn unrhyw ddeddfiad, offeryn neu ddogfen i'w ddarllen fel (neu fel pe bai'n cynnwys) cyfeiriad at B.
- I'r graddau y gallasai unrhyw is-ddeddfwriaeth a wneir o dan A neu sy'n cael effaith fel pe bai wedi ei gwneud o dan A gael ei gwneud o dan B, mae i gael effaith fel pe bai wedi ei gwneud o dan B.
- I'r graddau y gallasai unrhyw beth a wneir neu sy'n cael effaith fel pe bai wedi ei gwneud o dan A gael ei gwneud o dan B, mae i gael effaith fel pe bai wedi ei gwneud o dan B.

36 Cyfeirio at Ddeddf Cynulliad yn ôl ei henw byr ar ôl iddi gael ei diddymu

Caniateir parhau i gyfeirio at Ddeddf Cynulliad yn ôl yr enw byr a roddir iddi gan deddfiad er i'r deddfiad hwnnw gael ei ddiddymu.

37 Ystyr diddymu a dirymu yn y Rhan hon

- (1) Yn y Rhan hon, mae cyfeiriadau at ddiddymu neu ddirymu deddfiad neu ddileu rheol gyfreithiol yn cynnwys—
- amnewid unrhyw beth am y deddfiad neu'r rheol (neu unrhyw ran ohono neu ohoni);
 - cyfyngu ar gymhwysiad neu effaith y deddfiad neu'r rheol;
 - darparu i'r deddfiad neu'r rheol beidio â chael effaith.
- (2) At ddibenion adrannau 34 i 36 (ond nid adran 33)—
- pan ddaw Deddf dros dro gan y Cynulliad i ben, mae hyn i'w drin fel pe bai'r Ddeddf wedi ei diddymu gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig;
 - pan ddaw is-offeryn Cymreig dros dro i ben, mae hyn i'w drin fel pe bai'r offeryn wedi ei ddirymu gan Ddeddf Cynulliad neu is-offeryn Cymreig.